

2.1 Bestuur

Terugblikkend op 2024 kunnen we stellen dat het een mooi en actief jaar is geweest. Met vele activiteiten, van lezingen, excursies, cursussen en nog veel meer, hebben veel leden kunnen meedoen en, als ik de reacties zo hoor, hieraan ook veel plezier beleefd.

We begonnen het jaar met 398 leden en we zijn gegroeid naar 431. Een mooie toename en die gaat gestaag door. Onze IVN afdeling mag zich gelukkig prijzen dat zovelen ons weten te vinden.

De lezingen waren niet alleen interessant maar de zaal werd gedurende het jaar steeds voller en voller. Een compliment aan de activiteitencommissie die elke keer weer mooie onderwerpen door deskundige inleiders weet te organiseren.

De florawerkgroep heeft bijgedragen aan de landelijke gegevens die van belang zijn om de biodiversiteit te monitoren. Mooi en vooral goed werk!

Ongeveer hetzelfde geldt voor de vlinderwerkgroep. Ook hebben de leden hiervan op diverse plekken, waaronder bij het Anloerdiepje en onze eigen Vlinder en Insectentuin, geïnventariseerd welke vlinders voorkomen in onze natuur. Helaas met als trieste constatering dat de vlinderstand is afgenomen.

De vogelwerkgroep mag zich gelukkig prijzen met veel actieve leden. Regelmatig gaat men op pad om vogels te kijken en te onderzoeken hoe de stand is van de diverse vogels. De eendencursus die in 2024 werd georganiseerd was zeer de moeite waard en heel leuk (eigen ervaring!)

Heel mooi is het rapport waarin een overzicht wordt gegeven over de stand van zaken van de vogels in afgelopen 5 jaar in het Tusschenwater.

We hebben in 2024 weer een aantal activiteiten voor kinderen georganiseerd, zoals de slootjesdag en de natuurspeurtocht. Het is de bedoeling om te onderzoeken of in 2025 een aanbod voor kinderen verder kan worden ontwikkeld.

Veel waardering en dank voor de bezorgers van ons mooie ledenblad Natuurlijk Zuidlaren (NZ), ons visiekaartje. Ook in 2024 hebben zij wisselende weersomstandigheden getrotseerd om de NZ bij onze leden in de bus te doen.

Met veel leden verrichten we heel mooi werk voor en in de natuur en voor natuurbehoud door natuureducatie. We gaan door in 2025!

Marika Langebeek
voorzitter

2.2 Werkgroep activiteiten

Veel activiteiten in 2024, met als hoogtepunten de cursus Waar Wij Wonen en de speurtocht. Over die cursus is intensief overlegd door de Activiteitencommissie (AC) waarbij ook af en toe andere activiteiten mee werden genomen. Ook was er in '24 veel overleg in de whatsappgroep Activiteiten. Daarom is er slechts 1 fysiek overleg geweest, op 9 augustus bij Wanda in de tuin, onder de blauwe regen. De AC bestaat nog altijd uit vijf leden: Hermien, Rika, Wanda, JanSiem en Adri. Er is stevig gezocht naar een zesde lid, maar dat kwam er niet van na een aantal vergeefse pogingen. We houden vol.

Deelnemers lezingen, cursus, wandelingen

10 januari Nieuwjaarsvisite. Korte lezing over Tusschenwater (Bob Hogeveen en Gerard Dekker) en Pubquiz o.l.v. Rika Rijnberg en Nella Houtman: 60 personen

28 januari Winterwandeling Kampsheide o.l.v. JanSiem Rus en Eddy Dijk: 25 personen
 14 februari lezing Dennenoord door Renze Schuurmans en Meike Stam: 42 personen
 20 febr start Cursus Waar Wij Wonen, sloot op 18 mei. 6 avonden en 5 excursies – 27 deelnemers
 Sprekers op de lezingen: Theo Spek, Gerrie Koopman, Uko Vegter, Diliana Welink. Bijna alle excursies en sommige lezingen werden door “eigen” leden ingevuld en begeleid.
 13 maart Stinzenplanten en Borgen, door JanJaap Boehlé: 60 personen
 31 maart Veldnamenexcursie o.l.v. Eddy Dijk: 14 personen
 3 april ALV met voor het officiële deel een lezing van Aaldrik Pot over “Geluk is een vogel”. Aantal bezoekers 45.
 10 april lezing de Braak/Vennebroek door Bart Zwiers: 48 personen
 14 april Bomenwandeling door de Bomenwerkgroep: 32 deelnemers
 20 april Vogelexcursie door de Vogelwerkgroep in Tusschenwater: 20 deelnemers
 8 mei lezing Mussen door René Oosterhuis: 65 personen
 22 mei Flora-excursie door de Florawerkgroep in Oudemolen: 13 deelnemers
 16 juni Sloopjesdag plv Wanda ten Cate: 3 deelnemers (heel slecht weer!)
 3 augustus Markt v Melk & Honing in Zuidlaren met vele honderden bezoekers
 25 augustus Zomerwandeling Hondstong / Yde o.l.v. JanSiem Rus en Adri Akkerman: 14 deelnemers
 6 september Nachtvlinderavond o.l.v. Jan Menzinga en Wil Folkers: 14 personen
 11 september Lezing Drentse Aa door Jan P. Bakker : 73 personen
 29 september Herfstwandeling De Branden o.l.v. JanSiem Rus en Eddy Dijk: 17 deelnemers
 6 oktober Speurtocht o.l.v. Ria Doornbos en Harma Schipper: 63 kinderen en 49 volwassenen
 9 okt lezing Wierdenlandschap door Ben Westerink: 60 personen
 20 okt Paddenstoelenwandeling o.l.v. Jan Menzinga en Marike Langebeek: 10 kinderen en 20 volwassenen
 2 november Natuurwerkdag in de vlindertuin o.l.v. Ludo Oostendorp: 20 volwassenen
 6 november lezing Rottumerplaat door Aaldrik Pot en Nicolette Branderhorst: 82 personen
 30 november Ganzenexcursie door de Vogelwerkgroep: 15 deelnemers
 11 december lezing Poolse natuur door Geert de Vries: 100 personen
 Evenals vorig jaar proberen we om het programma in 2025 nog mooier en beter te maken...Hopelijk dan met z'n zessen.

2.3 Werkgroep Bomen

De leden van de werkgroep zijn : Adri Akkerman , Annet Boekel , Nicole van Wikselaar en Wanda ten Cate.

Op 14-4 heeft de bomengroep een wandeling georganiseerd over het Lentisterrein .

Dit jaar deden onze nieuwe leden Annet en Nicole ook mee . Er deden ruim 30 mensen mee aan deze wandeling . Het was een prachtige morgen.

2.4 Werkgroep Flora

De florawerkgroep bestond in 2024 uit ruim 25 leden. We organiseerden 20 activiteiten voor verschillende doelgroepen. Onze waarnemingen voeren we in op de NDFF Verspreidingsatlas. Het floraseizoen ging van start op een zonnige zaterdag in **april** in het voedselbos in Glimmen. We werden daar rondgeleid door Marlies Duran die ons vertelde over de ontstaansgeschiedenis en ontwikkelingen van het voedselbos. Ondertussen speurden we natuurlijk naar wilde planten. Dat leverde een lijst van 60 soorten op. We sloten de excursie af met een proeverij van voedselbos-gerechtjes, geserveerd en van uitleg voorzien door Madeleine Duran.

Daarna was er elke eerste **maandagavond** van de maand een werkgroepexcursie in gebieden rond, maar ook in Zuidlaren.

In **mei** was dat natuurgebied Wolfsbargen aan het Zuidlaardermeer, bij Kropswolde, met zowel droog schraal land als natte gebiedjes. En dus vonden we daar niet alleen Zandblauwtje en Klein vogelpootje, maar ook Ronde zonnedaauw, Wolfspoot en Gewone waternevel.

In **juni** deden we weer een berminventarisatie, ditmaal bij Zeegse. De soortenlijst ging ook naar de gemeente Tynaarlo. In samenspraak met de gemeente zijn er nog vier bermen geïnventariseerd door individuele leden.

De excursie in **juli** naar natuurgebied Hondstong bij Yde leverde een bijzondere vondst op: de Welriekende nachtorchis. Deze vooral 's avonds geurende orchidee was hier nog niet eerder waargenomen. De melding werd opgepikt door RTV Drenthe, een item in de uitzending van 12 juli, en Het Drentse Landschap, een stukje in het kwartaalblad.

In **augustus** gingen we op zoek naar de Klokjesgentiaan in Vijftig Bunder. Na enig speurwerk vonden we een flink aantal exemplaren. Bijzonder om te zien was het Klein warkruid, ook wel Duivels naaigaren genoemd, dat parasiteert op jonge heideplanten en hele plakken van 'rode draden' vormt. We sloten de avond af bij een prachtige zonsondergang.

In **september** bleven we in het dorp voor de excursie stoepplanten in Zuidlaren. We begonnen de speurtocht tegenover Bruna. Na anderhalf uur was het te schemerig, maar hadden we wel 49 verschillende soorten wilde planten gevonden, o.a. Stijf straatliefdegras.

Naast de maandagavondexcursies organiseren we elke veertien dagen op **vrijdagochtend** een VOF-activiteit (VOF=VrijdagOchtendFlora) voor een klein groepje floristen. Met behulp van Eggeltes Veldgids en Heukels' Flora wordt er fanatiek gedetermineerd en geïnventariseerd. Het strepen van kilometerhokken stond ook op ons programma. Mooie vondsten waren Valkruid en Liggende vleugeltjesbloem op Vijftig Bunder, Rond wintergroen bij Leinwijk, Stijve moerasweegbree en Moeraszoutgras bij Zuidoevers. Op het Eexterveld is het altijd weer leuk om de dwergplantjes te vinden: Dwergvlas, Dwergbloem en Draadgentiaan.

Verder hebben we in **april** voor de Waar-wij-wonen-cursus de flora-excursie verzorgd: vanaf de Tienelsweg een wandeling naar Vijftig Bunder, waar we de deelnemers op de grond kregen om met loepjes Liggende vleugeltjesbloem te bekijken.

En in **mei** was de publieksexcursie vanaf de parkeerplaats Gasterse duinen, met o.a. orchideeën bij Burgvallen en gezang van de wielewaal.

We sloten het jaar in **december** af met deelname aan de landelijke Eindejaarsplantenjacht bij de volkstuinten en de IVN-vlindertuin. De bedoeling is om in een uur zoveel mogelijk bloeiende wilde planten te vinden. Dit jaar was het een lijst van 28 soorten.

datum	soort activiteit	bestemming	aantal deelnemers
06-04	werkgroep	Voedselbos Glimmen	13
19-04	VOF	Vijftig Bunder	9
03-05	VOF	Wolfsbargen	5
06-05	werkgroep	Wolfsbargen	12
17-05	VOF	De Heest	6
22-05	publieksexcursie	Gasterse duinen / Burgvallen	11
31-05	VOF	Eexterveld	6

03-06	werkgroep	bermen in Zeegse	8
14-06	VOF	PBH-terrein	2
28-06	VOF	Tusschenwater	2
01-07	werkgroep	De Hondstong	9
04-07	VOF	Vijftig Bunder	4
26-07	VOF	Leinwijk, km hok	11
05-08	werkgroep	Vijftig Bunder	11
09-08	VOF	Tusschenwater, km hok	4
02-09	werkgroep	stoeplanten in Zuidlaren	6
06-09	VOF	Tusschenwater	3
20-09	VOF	Zuidoevers	7
04-10	VOF	Eexterveld	4
27-12	werkgroep	Eindejaarsplantenjacht	13

2.5 Werkgroep Vlinders en libellen

Wat doen we?

De hoofdactiviteit van de werkgroep is het monitoren van dagvlinders in het gebied bij het Anloërdiepje. Aan de hand van vooraf vastgestelde routes worden in de periode van april tot oktober alle dagvlinders geteld. Elke route is ingedeeld in een aantal secties van ca. 50 meter.

De routes zijn opgezet in samenwerking met de Vlinderstichting en Staatsbosbeheer.

Het gaat om een algemene, niet soortspecifieke telling. In 2024 hebben wij voor het 11^e jaar geteld.

De route Fietspad Anloërdiepje is de route die we vanaf het begin van de tellingen lopen. Om die reden zijn de tellingen in deze route waardevol om de ontwikkelingen in de vlinderstand over een langere periode te kunnen zien. Er wordt op de heenweg en de terugweg geteld. Dit wordt als 2 tellingen gezien.

In 2024 hebben we voor het tweede jaar in de IVN-Vlindertuin geteld. Deze route is goed toegankelijk, niet te lang en ook makkelijk te lopen.

Alle tellingen worden ingebracht in het Landelijk Meetnet Vlinders.

Landelijk Meetnet Vlinders

In 1990 startte De Vlinderstichting samen met het Centraal Bureau voor de Statistiek met het landelijk meetnet vlinders. Het doel: verzamelen van actuele informatie over de veranderingen in de dagvlinderstand in Nederland.

Er zijn in Nederland 1100 telroutes uitgezet die overal op dezelfde manier worden geteld.

Landelijk beeld vlinderjaar 2024 (Bron: Vlinderstichting; Landelijk Meetnet Vlinders 2024)

In 2024 waren er in het voorjaar meer vlinders te zien dan in het voorjaar 2023; in dat jaar was het voorjaar dan ook bedroevend slecht. Vergeleken met de laatste dertig jaar was het voorjaar 2024 niet bijzonder goed of bijzonder slecht, maar gemiddeld.

Het was een prima voorjaar voor dagpauwogen, citroenvlinders, hooibeestjes en koolwitjes. De atalanta had een opvallende piek in april die waarschijnlijk is veroorzaakt door de zuidelijke stroming die we toen een paar dagen hadden. Een deel van de atalanta's overwintert zuidelijker in Europa en komt met zo'n stroming mee onze kant op.

Het oranjetipje was veel aanwezig, en werd zelfs meer gezien in de routes dan het gemiddelde over de laatste dertig jaar, maar de vliegtijd was wel korter.

Er waren ook soorten die duidelijk minder aanwezig waren dan gebruikelijk. Het meest duidelijk is dit voor de kleine vos. Deze vlinder, die tot voor kort wijd verbreid en in redelijke aantallen voorkwam, is maar sporadisch gezien in de telroutes van het landelijk meetnet. Dat is niet nieuw, maar het voorjaar 2024 lijkt een dieptepunt. Bij de kleine vos zien we geen fluctuatie, maar een jarenlange achteruitgang.

Ook boomblauwtje, landkaartje, kleine parelmoervlinder en kleine vuurvlinder waren minder aanwezig, maar dat past in de fluctuaties die alle vlinders hebben. Goede jaren wisselen af met slechte.

Vaak zijn weersomstandigheden daar de oorzaak van, maar ook parasieten kunnen hier een rol in spelen.

In -voor de parasiet- goede jaren, zijn er minder vlinders. Dit betekent dat in de volgende generatie de parasiet zich minder goed zal voortplanten, wat weer tot herstel van de vlinders kan leiden. De twee houden elkaar in evenwicht.

De junidip kwam in 2024 vroeg: vanaf de eerste helft van mei was het erg stil wat betreft de dagvlinders. Er is altijd een dip in het voorjaar wanneer de voorjaarsgeneraties zijn uitgevlogen en de zomergeneraties er nog niet zijn.

In 2024 was de junidip echter wel erg diep. De koolwitjes die normaal gesproken altijd wel te zien zijn, waren er nauwelijks en ook andere vlinders waren maar mondjesmaat aanwezig.

Dat de junidip tegenwoordig al in mei begint is gebruikelijk. Door de klimaatverandering is de dip weken naar voren geschoven. Maar in 2024 duurde hij wel erg lang, mede door het koele, natte en sombere weer in mei.

Begin juli kwam de zomergeneraties los: koolwitjes, atalanta's, dagpauwogen.

Tijdens de tuinvlindertelling begin augustus waren nauwelijks vlinders te zien. Dat was een flinke tegenvaller! Pas vanaf begin september waren er weer meer vlinders te zien.

In de nazomer van 2024 waren er veel dagpauwogen. Deze vlinder is veel in tuinen met bloeiende struiken en planten te zien.

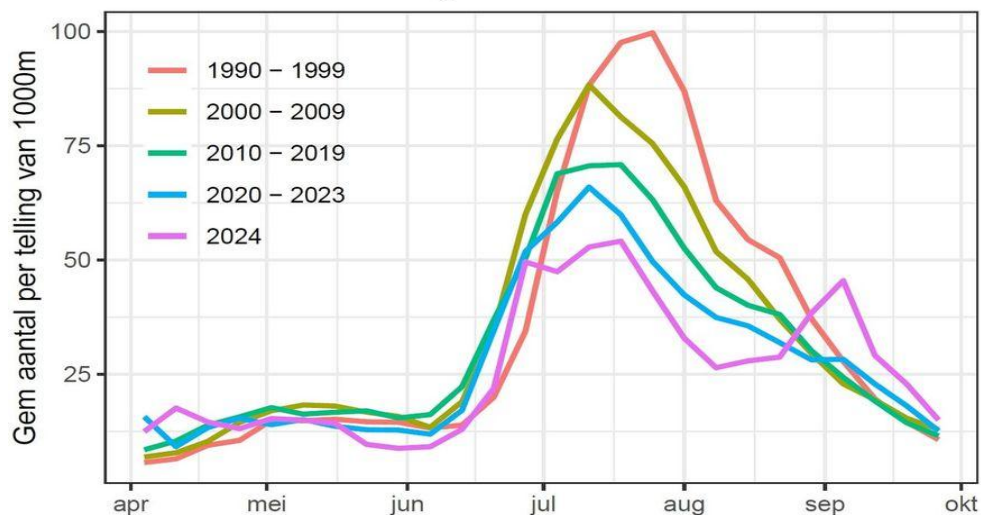
Nazomergeneratie dagpauwoog

In normale jaren gaan de zomerdagpauwogen, nadat ze zich hebben vol gegeten, op zoek naar overwinteringsplekken. Maar in sommige jaren planten ze zich in juli/augustus weer voort en sterven dan. In 2024 hebben ze zich in de zomer voortgeplant en waren er op heel veel plaatsen rupsennesten van de dagpauwoog te vinden. Op sommige locaties ging het om duizenden rupsen. Doordat het een vochtige zomer was, stonden de brandnetels, waar de rupsen van afhankelijk zijn, er uitstekend bij, zodat veel dagpauwogen uiteindelijk vlinder zijn geworden.

Is 2024 een goed vlinderjaar?

Als we naar de voorlopige gegevens uit de 1100 routes in het meetnet vlinders kijken, zien we dat er in het voorjaar en in de zomer veel minder vlinders werden geteld dan het gemiddelde van de afgelopen ruim dertig jaar. En dat is ook een duidelijk patroon, want als we naar de grafiek kijken met de getelde aantallen vlinders per route verdeeld over verschillende tijdsperiodes, dan zien we dat iedere periode later ook een lager aantal vlinders betekent. De dagvlinders gaan, jaar in jaar uit, steeds verder achteruit.

Gemiddeld aantal dagvlinders in meetnet vlinders

Het aantal getelde vlinders per route; 2024 in roze. (Bron: Voorlopige data meetnet vlinders (NEM))

Wat hebben wij gezien en geteld in 2024?

	Burgvallen verkort	Fietspad Anloërdiepje	Vlindertuin IVN Zuid-Es	Totaal 2024	Totaal 2023
atalanta	4	141	65	210	48
bont zandoogje	4	64	5	73	97
boomblauwtje	1	14	3	18	17
bruin zandoogje	12	53	7	72	28
bruine vuurvlinder					1
citroenvlinder	7	61	35	103	181
dagpauwoog		162	190	352	34
distelvlinder		2	3	5	1
eikenpage		1		1	
gehakelde aurelia		5	5	10	6
groot dikkopje		2		2	18
groot koolwitje	2	6	33	41	57
grote vos	1			1	2
hooibeestje	10	21		31	61
icarusblauwtje		1		1	4
klein geaderd witje	9	43	19	71	54
klein koolwitje	11	59	176	246	139
kleine vos			1	1	
kleine vuurvlinder		9	1	10	23
koevinkje	4	65	4	73	201
landkaartje		34	20	54	25
oranje zandoogje		1		1	2
oranjetipje	9	24	4	37	115
scheefbloemwitje			1	1	
zwartsprietdikkopje		15		15	30
Totaal	74	783	572	1429	1144

De route Schipborg is in 2024 niet meer gelopen. De route Burgvallen is ingekort en wordt facultatief gelopen. De cijfers van deze verkorte route Burgvallen kunnen daardoor niet worden vergeleken met 2023. Alleen de tellingen van de route Fietspad Anloërdiepje zijn te vergelijken met die uit 2023. Voor het tweede jaar is ook in de IVN-Vlindertuin geteld.

Dagpauwoog; foto Vlinderstichting

De vlindertop 6 van onze routes in 2024

dagpauwoog	: 352 exemplaren (2023: 34)
klein koolwitje	: 246 exemplaren (2023: 139)
atalanta	: 210 exemplaren (2023: 48)
citroenvlinder	: 103 exemplaren (2023: 181)
bont zandoogje	: 73 exemplaren (2023: 97)
koevinkje	: 73 exemplaren (2023: 201)

Enkele opvallende zaken bij onze tellingen

1. Per jaar is er een behoorlijke schommeling te zien in de aantallen vlinders. Het weer is een belangrijke factor, maar ook het aanbod aan voedsel voor de vlinders is van invloed. Ten slotte kunnen beheer-activiteiten een rol spelen.
2. De dagpauwoog is in 2024 het meest geteld met 352 exemplaren (2023: 34). De meeste dagpauwogen zijn in de Vlindertuin geteld. In juli vlogen ze volop. Met een uitschieter in begin september in de Vlindertuin: op 9 september zijn er 88 dagpauwogen geteld!
3. Het klein koolwitje was in 2024 de tweede meest getelde vlinder op onze routes met 246 exemplaren (2023: 139). Ook van deze soort zijn de meeste exemplaren geteld in de Vlindertuin.
4. Met 210 exemplaren (2023: 48) staat de atalanta op de derde plaats. In de berm langs het Fietspad Anloërdiepje zijn de meeste atalanta's geteld.
5. Van de citroenvlinder hebben we in 2024 103 exemplaren geteld. (2023: 181).
6. In mei 2024 is 1 exemplaar van de grote vos waargenomen bij sectie 6 van de verkorte route Burgvallen.
7. In de Vlindertuin is in 2024 een scheefbloemwitje geteld. Deze soort maakt zijn opmars in Nederland, en is nu ook door ons gezien. Al met al is de Vlindertuin een mooie aanvulling op onze telroutes.
8. Sinds een aantal jaren nemen wij hommels mee in onze tellingen. In dat kader hebben we op 20 juli een hommelexcursie gehad, onder leiding van Marco Tanis, georganiseerd door EIS (Kenniscentrum Insecten en andere ongewervelden). In totaal waren er ca. 20 deelnemers.

Scheefbloemwitje; foto Vlinderstichting

Samenstelling vlinder- en libellenwerkgroep

In 2024 bestond de vlinder- en libellenwerkgroep uit:

Niels Grobben	Aafkelien Medema
Gerben ter Haar	Jan Menzinga
Bob Hogeveen	Dick Schoppers
Yvonne Huurman	Marian Swenne (coördinatie)
Hermien Keissen-Kiewiet	Dick Oosterhof
Jan Timmerman	

Vanuit Staatsbosbeheer is Vincent de Lenne (senior boswachter ecologie-team Drentsche Aa) betrokken bij de tellingen.

2.6 Werkgroep Vogels

Algemeen

Het jaar 2024 was voor de vogelwerkgroep zoals gebruikelijk een jaar met flink wat activiteiten en een groeiend aantal leden. Het aantal leden bedroeg in december 105.

De werkgroep werd gecoördineerd door vier werkgroepleden: Dick Schoppers, Bob Hogeveen, Gerard Dekker en Gré van Heusden. Om gezondheidsredenen bleef Dick ook dit jaar op de achtergrond in zijn rol als coördinator en kon hij bij de activiteiten niet aanwezig zijn.

Een aantal actieve leden van de werkgroep maakt regelmatig gebruik van waarneming.nl, een online database en registratiesysteem waarop de waarnemingen van flora en fauna vermeld kunnen worden. Onze werkgroep heeft hierop een eigen 'subsite' die benaderd kan worden via <https://zuidlaren.waarneming.nl>. Hierop is direct en overzichtelijk te zien welke recente waarnemingen er in het werkgebied van IVN Zuidlaren zijn gedaan.

Activiteiten

Het jaarprogramma van de vogelwerkgroep bestond uit een aantal geplande activiteiten; excursies en 1x een werkgroepavond. Vaak zijn er in de zomerperiode ook enkele spontaan ingelaste korte excursies. Dit jaar was dat weer een avondbezoek aan het Balloërveld om nachtzwaluwen te kijken en luisteren (27 juni, 9 deelnemers).

Overzicht:

21 Januari - Winterwandeling Boswachterij Anloo 10 deelnemers

Slechts de helft van de aangemelde groep was present, door de voorspelde gladheid waren de leden die van verre kwamen thuisgebleven. In het besneeuwde bos zagen we o.a. 2 groepen sijsjes, herkenbaar aan hun gevorkte staart, sperwer, goudhaantjes, we hoorden een havik, volgden een spoor van een wolf of grote hond, we zagen boomkruipers en boomklevers en liepen onverwacht 2 rondjes door het Pinetum.

17 februari - Wad- en kustvogels bij Paesens en Lauwersoog 21 deelnemers

Op de enige zonnige dag met weinig wind in februari genoten we van de uitzichten over het wad, het zicht op Ameland en Schiermonnikoog. Het water en de vele vogels waren ver weg helaas maar dit gaf mogelijkheden om even bij te praten na de winter. Op de kwelder liet een velduil zich bewonderen, op het dijkje een dode zwarte zee-eend. Duizenden bonte strandlopers en goudplevieren, veel stormmeeuwen, kokmeeuwen in winterkleed (met koptelefoon op), wulpen, pijlstaarten en tureluurs hebben we zittend op de betonnen plek bij de Bantpolder kunnen bewonderen. Na een kop koffie in het havenrestaurant en twee parse strandlopers tussen de steenlopers in de haven liet een Cetti's zanger zijn zang horen bij het Jaap Deens gat.

Februari/maart - Cursus: Eenden 17 deelnemers
 Gegeven door Gerard Dekker en Bob Hogeveen. 2 theorielessen en 1 praktijkochtend.

24 maart - Telling Noordlaarderbos 12 deelnemers

18 april - Fietsexcursie Dwingelderveld 10 deelnemers

Van 8 tot 12 uur, 4 graden 's morgens maar zonnig en grotendeels droog. O.a. beflijster!

16 april - Verzorging van de module 'Vogels' van de cursus Waar wij Wonen door Gerard en Bob. Begeleiding excursie op 19 april door JanSlem, Herman, Bob en Gerard.

23 april - Vogelexcursie voor IVN-leden 31 deelnemers

Opgesplitst in twee groepen met elk 2 begeleiders. Begeleiding: JanSlem, Herman, Bob en Gerard.

21 mei - Excursie Börkener Paradies 10 deelnemers

Begeleid door Gerard bezochten de deelnemers het Börkener Paradies en liepen voorbij Meppen een stukje langs een zijrivier van de Eems, de Hase. Mooi weer, geluid van nachtegalen, beversporen en prachtige gebieden.

22 juni - Fietsexcursie Oostpolder 15 deelnemers

Wat opviel ten opzichte van eerdere jaren was de hoge begroeiing met veel distels en het hoge water in het Zuidlaardermeer. Geen grutto's, een enkele kievit en tureluur. Wel een juveniele buidelmees in het riet gezien! De geluiden van snor en sprinkhaanzanger en van kleine karekiet en rietzanger vlak naast elkaar ter vergelijking kunnen horen.

8 september - Excursie Noordoost Groningen- 17 deelnemers

16 - 20 oktober - Meerdaagse excursie Texel - 19 deelnemers verspreid over 5 dagen

16 november - Fietsexcursie Onlanden - 12 deelnemers

Een koude, miezerige ochtend met helaas weinig vogels. Voortijdig gestopt vanwege het slechte weer.

30 november - Ganzenexcursie in Hunzedal voor IVN-leden 13 deelnemers

18 december - Werkgroepavond - 27 leden aanwezig

Op deze avond nam Gerard afscheid als coördinator van de werkgroep en werd hij bedankt voor zijn inzet van vele jaren. Verder bespreking van een nieuwe werkwijze van planning en begeleiding van excursies en kennismaking met Herman Grooters en Martin van der Spek die het coördinatorteam gaan aanvullen. Na de pauze een presentatie van Bob over zijn reis door Ghana met vooral fraaie vogelfoto's.

Tellingen

Tellen en inventariseren vormen ook een deel van onze activiteiten. Dit zijn over het algemeen individuele activiteiten. Leden van de vogelwerkgroep houden zich o.a. bezig met: PTT (Punt Transect Telling), MAS (Meetnet agrarische soorten), MUS (Meetnet urbane soorten) en BMP (Broedvogel Monitoring Project).

Ook zijn er nog enkele tellingen uitgevoerd die op specifieke soorten zijn gericht.

De gegevens van deze tellingen zijn bestemd voor organisaties als: SOVON, Het Drentse Landschap, Het Groninger Landschap, SBB, Natuurmonumenten en Grauwe Kiekendief – Kenniscentrum akkervogels.

De BMP's vormen de belangrijkste en meest arbeidsintensieve groep van inventarisatie werkzaamheden. In 2024 is dit weer uitgevoerd in Tusschenwater. Met de eerdere BMP's van Tusschenwater (2015, 2019, 2020, 2022 en 2023) bouwen we een goed overzicht op van de ontwikkeling van de broedvogelpopulatie in dit gebied. Gerard Dekker heeft hiervan een uitgebreid verslag gemaakt dat de ontwikkeling van de vogelpopulatie goed weergeeft. Dit verslag is beschikbaar via de website van IVN Zuidlaren, <https://ivn.nl/afdeling/zuidlaren>, op de pagina van de vogelwerkgroep.

De vogelwerkgroep – 15 januari 2025

2.5 Werkgroep Uilen

De uilen werkgroep kan zich in een grote belangstelling verheugen. In 2024 zijn 3 nieuwe leden onze groep komen versterken, Marjet Tamminga, Lia Van Der Meij en Anneke Kingma. Samen met Geert Greving, Aloff Boer, Johanna Huizinga, Ger Kleefman, Michiel Miske, Tim Den Hollander en Kees van Heusden hebben we voldoende mensen om ons werk de komende tijd voort te zetten.

Wel en wee van onze uilen in 2024

Steenuil. Met de steenuil wil het nog niet zo vlotten in onze regio. Positief is wel dat er tijdens onze geluidsinventarisatie rondes in maart, evenals vorig jaar, één steenuil territorium is vastgesteld in Midlaren. Hoewel de steenuil enthousiast reageerde op onze aanwezigheid, heeft dit helaas niet geresulteerd in een broedgeval in een van onze kasten. Misschien lukt het dit jaar! In Annen heeft dit jaar voor de 1ste keer een steenuil succesvol gebroed. Ze komen dus in de buurt!

Kerkuil. Voor de kerkuilen was 2024 een dramatisch slecht jaar. Als gevolg van het zeer natte voorjaar was de muizenstand slecht wat meteen gevolgen had voor het aantal kerkuilen en hun broedsels. Daarnaast is het voor de kerkuil lastig om bij natte weersomstandigheden muizen te vangen.

Plaats	Nestkast		Aantal eieren	Aantal kuikens	Aantal kuikens geringd
Zuidlaarderveen	Dorpsstraat	Controle mei	1		
		Controle juni	4		
		Controle aug.	1	0 (**)	
Midlaren	Heiveen	Controle mei	1		
		Controle juli	0	0	
De Groeve	Pelincksweg	Controle mei	4		
		Controle juli	0	0 (**)	
Zuidlaren	Dennenlaan	Controle mei	4		
		Controle juli		3	3
Tynaarlo	Osbroeksweg	Controle mei	? (*)		
		Controle juli		0 (**)	
Totaal 2024			13 (+?)	3 (+?)	3
Voorgaande jaren					
Resultaat 2023			39 (+?)	21 (+?)	19
Resultaat 2022			11	9	9
Resultaat 2021			29	21	16
Resultaat 2020			?	39	36
Resultaat 2019			?	43	31
Resultaat 2018			?	34	22

(*) Omdat de uil op het nest bleef zitten tijdens de inspectie, is niet bekend hoeveel eieren er toen waren

(**) Geen jongen (meer) in de kast

Enkele opvallende zaken in 2024:

- In 5 kasten werden eieren aangetroffen 4x4 en een maal 1 ei. Een van de kasten ,waar jaarlijks broedsels waren, werd door overlijden van de kashouder niet verder bezocht. We hopen in 2025 deze kast weer te kunnen inspecteren.
- Er waren in totaal 8 kuikens. Drie konden er worden geringd door Jos van der Meer. In een van de kasten werden de eieren niet uitgebroed en uit 2 van de kasten werden de kuikens die toch al rond de 8 weken waren niet meer terug gevonden. De oorzaak hiervan blijft een raadsel.(predatie of uitgevlogen?)

In het najaar zijn enkele kasten schoongemaakt en gerepareerd en in De Groeve is een nieuwe kast geplaatst.

Bosuil. Aangezien we onze bosuil kasten niet structureel inspecteren i.v.m. kans op verstoring, weten we niet hoe succesvol deze hebben gebroed. Maar ze zijn wel aanwezig want hun roep wordt regelmatig gehoord in onze omgeving.

Ransuil. Omdat de ransuil broedt in oude nesten van o.a. kraaien, hebben we ook hiervan geen gegevens over broedgevallen. Maar ze zitten wel in de buurt, want ook afgelopen zomer hebben we jonge ransuilen luidkeels horen bedelen om voedsel (Schipborg).

Overige zaken

Velduilen. In het voorjaar hebben we de velduil waargenomen in het Tusschenwater. Ons is niet bekend of dit tot een broedgeval heeft geleid, maar het blijft een mooi gezicht om ze te zien jagen in de avondschemering!

Markt van Melk en Honing. Samen met De Stichting Steenuilenwerkgroep Drenthe waren we aanwezig op de markt van Melk en Honing. Ook dit jaar werden er weer vele uilenballen uitgeplozen door de enthousiaste jeugd!

Lezingen over uilen. Evenals vorig jaar heeft Geert Greving ook in 2024 lezingen gehouden over uilen. Niet alleen in Zuidlaren, maar ook in omliggende plaatsen (Annen, Gieterveen, Gasselte).

Nestkasten maken voor de steenuil. In het kader van NL Doet hebben we de Stichting Steenuilwerkgroep Drenthe meegewerkt met het maken van nestkasten voor de steenuil.

Landelijke Uilendag Meppel. Met twee leden zijn we aanwezig geweest op de zeer interessante Landelijke Uilendag in Meppel.

Namens de uilenwerkgroep, Kees van Heusden en Geert Greving

2.8 Activiteiten voor de jeugd

Schoolgidsen

Zeven schoolgidsen verzorgde in totaal 29 lessen op verschillende basisscholen in de gemeente Tynaarlo (o.a. CKC De Holtenhoek in Vries, OBS de Schuthoek, CKC Het Stroomdal en CKC de Tol in Zuidlaren).

Sloot en Plas

Op 16 juni 2024 hadden we onze Slootjesdag vanwege het hoge gras deze keer niet in de sloot aan de Osbroeken, maar aan de oever van Tusschenwater, dit na overleg met het Drents Landschap. Helaas – ondanks uitgebreid flyereren naar de omliggende basisscholen - een gering aantal deelnemers, een ouder en twee kinderen. Aan hun enthousiasme ontbrak het niet.

Een bijzonder vangst was de puntige blaashoren, een invasieve zoetwaterslak afkomstig uit het Middellandse Zeegebied. Het was het jaar van de kokerjuffer. Deze werd niet direct gevangen, maar Ria Doornbos, een van de ervaren begeleiders, haalde er een uit de sloot bij de Osbroeken naar boven.

Puntige blaashoren. Bron: Wikipedia.

Natuurontdekkingstocht

De natuurontdekkingstocht op 6 oktober was weer een groot succes. Het weer was goed en maar liefst 60 kinderen in de leeftijd van 4-12 jaar en 50 (groot)ouders gingen op natuurbeleving en ontdekking langs verschillende stations met opdrachten in de Vlindertuin en het aangrenzende bos.

Paddenstoelenwandeling

Een jaarlijks terugkerende activiteit voor ouders en kinderen onder de deskundige leiding van Jan Menzinga. Dit jaar in totaal 24 deelnemers. De wandeling vond plaats op zondag 20 oktober vanaf het tunneltje van de N34 naar het Kniphorstbos.

Gevonden werden de mooie Gekraagde aardster, Gele knolamaniet, Ridderzwammen, Porseleinzwam, verschillende soorten Mycena's. Verder de Rodekoolzwam, Grote stinkzwam en nog veel meer.

Gekraagde aardster (*Geastrum triplex*)

2.9 Werkgroep Landschapshistorie

De Werk/contactgroep Landschapshistorie bestaat uit een groep IVN leden met belangstelling voor de ontstaanswijze van en menselijke invloed op landschappen.

De leden houden elkaar op de hoogte van nieuwsberichten c.q. ontwikkelingen op het gebied van landschappen in en rondom Zuidlaren en soms in een breder gebied, bv. veranderingen in het landschap in het kader van landschap/natuurontwikkeling (o.m. het Hunzedal), door lezingen, congressen, artikelen.

Een aantal leden is actief in het initiëren en organiseren van excursies en lezingen voor IVN leden . In dat kader ligt er een lijn naar de Werkgroep Activiteiten om er voor te zorgen dat bovenstaande activiteiten via het programma IVN activiteiten in Natuurlijk Zuidlaren (NZ) en de nieuwsbrieven ingepast en bekend worden gemaakt aan alle IVN leden.

De volgende activiteiten hebben in 2024 plaats gevonden:

- De jaarlijkse, IVN winterwandeling o.l.v. 2 IVN gidsen.
- Wandelexcursie, met als thema veldnamen, o.l.v. een IVN gids, langs het Anlooërdiep.
- Deelnemen van 2 werkgroepleden aan de organisatie en uitvoering van de cursus Waar Wij Wonen.
- Wandelexcursie door De Branden (Hunzedal natuurontwikkeling) olv 2 IVN gidsen.
- Artikel in NZ over het Oude Diep.
- Wandeling, uitgeschreven in NZ met als thema Dwars over de Hondsrug.
- Deelname van een aantal leden aan het jaarlijkse Schuilingcongres .
- Excursie voor werkgroepleden i.s.m. de Ned. Bodemkundige Vereniging door Tusschenwater en Noordma.

2.10 Werkgroep Ruimtelijke Ordening en Milieu

De werkgroep richt zich op kennis vergaren- en het delen van kennis met betrokkenen- over milieu visie en plannen van de gemeente Tynaarlo, Initiatieven van organisaties zoals de Natuur en Milieu Federatie Drenthe (Natuurmonumenten, Staatsbosbeheer en Stichting voedselbossen Drenthe), Waterschap Hunze en Aa's, en particuliere initiatieven.

De werkgroep heeft beperkte capaciteit en zoekt daar waar nodig samenwerking met andere IVN werkgroepen.

Peter van den Berg van Saparoea heeft aangegeven zich terug te willen trekken uit de werkgroep met ingang van 2025. Zijn rol als coördinator wordt per 01-01-2025 overgenomen door Jaap Aantjes, emailadres: jh.aantjes@gmail.com Verder wordt de werkgroep versterkt door JanSiem Rus, emailadres: jsrus2013@gmail.com Peter blijft beschikbaar voor advies op de achtergrond en wij willen hierbij onze waardering uitspreken over zijn jarenlange inzet en expertise.

Dit jaar heeft Philippe Boucher zijn activiteiten voor het natuurplatform Drentse Aa beëindigd. De website www.natuurplatform-drentse-aa.nl is opgeheven.

De werkgroep maakt zich sterk voor vruchtbare en stimulerende samenwerking met alle instanties die zich inzetten voor natuur en milieu. De insteek is meedenken, dat neemt niet weg dat meningen binnen IVN en met instanties kunnen verschillen, een ieder staat vrij om een privé initiatief te initiëren.

In 2024 hadden de volgende onderwerpen onze aandacht:

- Inloopavond vernieuwde aansluiting Annerweg - Voorkampen als voorbereiding van ontsluiting van de nieuwe wijk Laarhove.
- Monitoren situatie rond voormalig weilandje, tussen de Slaiten – verlengde Schapendrift-Leemkuilenweg. Wij hebben in 2023 onze steun uitgesproken voor de buurtgroep “handen af van de Zuid-es” en hebben kennis genomen van de gemeentelijke plannen voor een

asielzoekerscentrum op een deel van deze locatie. Wij blijven van mening dat dit stukje land natuurhistorische waarde heeft als nat weiland, en zijn onaangenaam verrast over de zeer slechte staat van het landje na doodspuiten van het gras, frezen, diep woelen, de impact van zware machines en inzaai en oogst van bieten en aardappelen.

- Als werkgroep waren wij betrokken bij de presentatie van plannen voor een nieuw cultuurhuis in Zuidlaren. Wij hebben deze betrokkenheid doorverwezen naar het bestuur van IVN omdat het hierbij om IVN visie en policy ging.
- Het traject voor de snelle fietsroute tussen Groningen en Zuidlaren is op onze agenda gekomen en we zijn voor overleg uitgenodigd in het provinciehuis Groningen. De discussie over het deel in Groningen ging ons niet direct aan, de aansluiting met de provincie Drenthe wel en wij hebben aangegeven dat de aansluiting in Zuidlaren via de Esweg de minst schadelijke optie is. Verscheidene IVN leden hebben aangegeven dat zij op persoonlijke titel bezwaar gaan maken en dat is prima. Wij willen wel aandacht vragen voor ecologische verbindingen die het tracé kruisen.
- De ontwikkeling van de nieuwe wijk Laarhove komt regelmatig voorbij, wij proberen bij de verdere ontwikkelingen nadruk te leggen op ecologische verbindingzones en bufferzones bij het IVN natuurgebied Tusschenwater. Zorgen over de orchideeën die aangetroffen zijn in het gebied zijn gedeeld en er is ons medegedeeld dat de kalkrijke grond waar de orchideeën hun plaats gevonden hebben, overgezet wordt naar de rand van de wijk.
- De inrichting van het gebied Noordma is in volle gang. Een aandachtspunt voor IVN blijft de hydrologische koppeling met Tusschenwater, met behoud van de peildynamiek in Tusschenwater. Een afspraak met de werkgroep/gebiedscommissie Hunze is dat de peildynamiek 1 jaar na inrichting van Noordma gehandhaafd blijft. In dat jaar dient ook een evaluatieonderzoek naar de resultaten van het dynamisch peilbeheer plaats te vinden en op basis daarvan zal een beslissing worden genomen over de dynamiek (met daaraan gekoppeld een aanvullende stuw). Wij verwachten dit jaar (2025) een uitnodiging van de werkgroep om te komen praten over genoemd evaluatie onderzoek.
- De coördinator van onze werkgroep heeft, samen met 2 IVN leden, deelgenomen aan training georganiseerd door de Natuur en Milieu Federatie Drenthe. Het doel was deelname aan een netwerk voor uitwisseling en kennis van de verschillende omgeving visies en wetten in Drenthe die in ontwikkeling zijn.

2.11 Werkgroep Vlinder- en insectentuin

De werkgroep bestaat uit 15 actieve leden.

We hebben 26 werkmomenten in een jaar met een gemiddelde opkomst van 7 leden.

Voorafgaande aan de landelijke natuurwerkdag werd Ludo Oostendorp op 28 oktober geïnterviewd door RTV Drenthe. Met 20 deelnemers op 2 november was het gezellig en is veel werk verzet.

2.12 Werkgroep Promotionele activiteiten

In 2024 hebben we alleen op 3 augustus op de Markt van Melk en Honing gestaan.

Dat was weer een gezellige dag met een bruto-opbrengst van ruim € 390,-

Weer veel dank aan de vrijwilligers, die in de kraam hebben gestaan. We merken steeds vaker dat mensen geen contant geld bij zich hebben en graag willen pinnen. Als dat niet kan, dan kopen ze niets. Met mobiel betalen, bv. met Sum-Up apparaat is dit probleem opgelost.

Anneke Luis, Els Hartman en Hermien Keissen